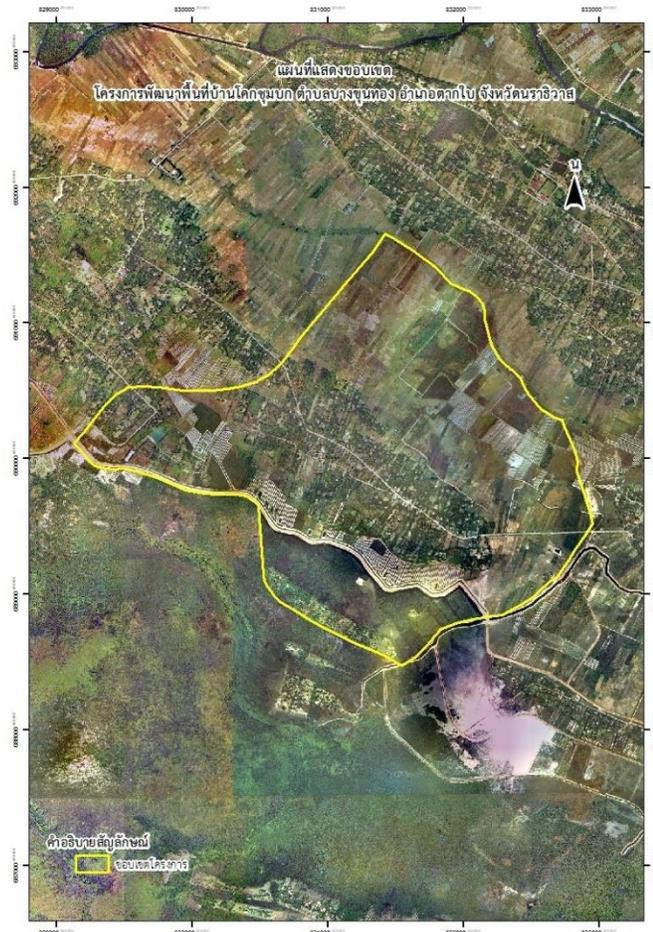

โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกชุมบก หมู่ที่ ๕ ตำบลบางขุนทอง อำเภอดงรัก จังหวัดนครราชสีมา

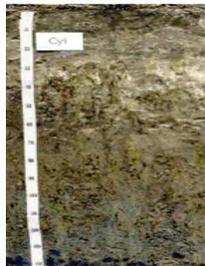
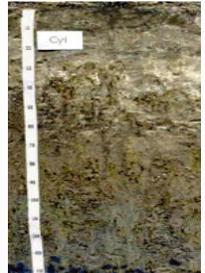
๑ ข้อมูลทั่วไป

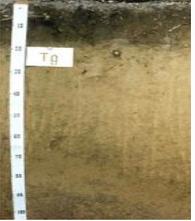
โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกชุมบก ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕ ตำบลบางขุนทอง อำเภอดงรัก จังหวัดนครราชสีมา มีเนื้อที่รวมทั้งหมด ๘,๕๐๐ ไร่ เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ๔,๗๒๑ ไร่ และเป็นพื้นที่ที่ดำเนินการโดยศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ เนื้อที่ ๓,๗๗๙ ไร่ ปัจจุบันมีประชากรที่เข้าทำประโยชน์ที่ดินจำนวน ๑๐๑ ครัวเรือน ๒๙๑ ราย นับถือศาสนาพุทธ มีสถานที่สำคัญของชุมชน ได้แก่ วัดโคกชุมบก ศาลาเอนกประสงค์ สหกรณ์ออมทรัพย์ หมู่บ้าน ประปาหมู่บ้าน คลองบางเตย และคลองโคกไผ่

๒. สภาพพื้นที่

โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกชุมบก ลักษณะสภาพพื้นที่โดยทั่วไป โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกชุมบก มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม และพื้นที่ดอน บางพื้นที่เป็นพื้นที่ป่าพรุ ประสบปัญหาดินเปรี้ยวจัด ดินพรุ และมีน้ำท่วมขัง ลักษณะดินที่พบในพื้นที่โครงการฯ ในพื้นที่โครงการฯ ประกอบด้วยชุดดิน จำนวน ๗ ชุดดิน คือ ชุดดินเชียรใหญ่ ชุดดินกาบแดง ชุดดินมูโนะ ชุดดินระแงะ ชุดดินสงขลา ชุดดินตากใบ และชุดดินทุ่งหว้า ดังนี้

ชุดดิน	ลักษณะของชุดดิน	ภาพหน้าตัดดิน
ชุดดินเชียรใหญ่ (Cyi)	ลักษณะและสมบัติดิน ดินเหนียวละเอียดลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งปนเศษพืช (หรือมีชั้นดินอินทรีย์บางๆ สีน้ำตาลเข้มทับอยู่ด้านบน) มีสีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH ๔.๕-๕.๐) จากผิวดินเป็นดินเลนสีเทาหรือสีเทาปนน้ำเงินของตะกอนน้ำทะเลที่มีสารประกอบกำมะถันมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง (pH ๖.๕-๗.๐)	
ชุดดินกาบแดง (Kd)	ลักษณะและสมบัติดิน ดินอินทรีย์หนาปานกลาง ดินบนเป็นชั้นวัสดุอินทรีย์ที่ส่วนใหญ่มีการสลายตัวปานกลางถึงสลายตัวดีและชั้นถัดไป การสลายตัวยังไม่มากนัก มีความหนา ๔๐-๑๐๐ ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH ๔.๕-๕.๐) ดินชั้นล่างเป็นดินเลนตะกอนน้ำทะเล มีสีเทาปนน้ำเงินที่มีสารไพไรท์ (FeS๒) มากกว่า ๒% หรือมีซัลเฟอร์ทั้งหมดมากกว่า ๐.๗๕% ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง (pH ๔.๕-๖.๐)	
ชุดดินมูโนะ (Mu)	ลักษณะและสมบัติดิน ดินเหนียวละเอียดลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งปนเศษพืช (หรือมีชั้นดินอินทรีย์บางๆ สีน้ำตาลเข้มทับอยู่ด้านบน) มีสีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH ๔.๕-๕.๐) จากผิวดินเป็นดินเลนสีเทาหรือสีเทาปนน้ำเงินของตะกอนน้ำทะเลที่มีสารประกอบกำมะถันมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง (pH ๖.๕-๗.๐)	
ชุดดินระแงะ (Ra)	ลักษณะและสมบัติดิน เป็นดินลึก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วน มีสีดำหรือเทาปนดำ เนื่องจากมีอินทรีย์วัตถุมาก ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีเหลืองและถัดลงไปที่มีความลึกตั้งแต่ ๕๐-๑๐๐ ซม. มีลักษณะเป็นดินเลนสีเทาปนน้ำเงินที่มีสารประกอบกำมะถัน (pyrite: FeS๒) มาก ดินนี้มีปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากความเป็นกรดที่รุนแรง	

ชุดดิน	ลักษณะของชุดดิน	ภาพหน้าตัดดิน
ชุดดินสงขลา (Sng)	ลักษณะและสมบัติดิน เป็นดินลิกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเหลือง ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย มีสีเทาและมีจุดประสีน้ำตาลหรือสีเหลืองตลอดชั้นดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดจัด (pH ๔.๕-๕.๕) ตลอดหน้าตัดดิน	
ชุดดินตากใบ (Ta)	ลักษณะและสมบัติดิน เป็นดินลิกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายแข็งหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแข็ง มีสีเทา ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแข็งหรือดินร่วนปนดินเหนียว มีสีเทา มีจุดประสีน้ำตาลตลอดชั้นดินและอาจพบจุดประสีแดงในดินชั้นล่างถัดลงไป อาจพบชั้นดินตะกอนน้ำทะเลในระดับความลึกที่ลึกกว่า ๑๒๕ ซม. ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดปานกลาง (pH ๔.๕-๖.๐)	
ชุดดินทุ่งหว้า (Tg)	ลักษณะและสมบัติดิน เป็นดินลิก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดปานกลาง (pH ๕.๕-๖.๐) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายหยาบถึงหยาบมาก มีสีน้ำตาล ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดจัด (pH ๔.๕-๕.๕)	

๓. การส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้สำรวจข้อมูลกิจกรรมการดำเนินงานที่เข้าไปส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกชุมบก ตั้งแต่ปี ๒๕๖๖-๒๕๖๗ ทั้งการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ การปรับปรุงแปลงนา การสนับสนุนปัจจัยการผลิต การสนับสนุนองค์ความรู้ ด้านต่างๆ อาทิ การฝึกอบรมวิชาชีพ การสาธิตในพื้นที่ตลอดจนการศึกษาเรียนรู้งานในพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้เกษตรกรสามารถพัฒนาพื้นที่การเกษตรของตนเองและประกอบอาชีพการเกษตรอย่างยั่งยืนและพึ่งตนเองได้ โดยเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในกิจกรรมต่างๆเพื่อการพัฒนาอาชีพจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯดังนี้

๓.๑ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

๑) เกษตรกรได้รับการพัฒนาพื้นที่โดยการปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ ๑ (การปั้นคันนา) เนื้อที่ ๕๒ ไร่ (๕๒ ไร่)

๒) เกษตรกรได้รับการพัฒนาพื้นที่โดยการปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ ๒ (ขุดคันล้อมนา) เนื้อที่ ๖ ไร่ (๓๑ ไร่)

๓) เกษตรกรได้รับการพัฒนาพื้นที่โดยการปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ ๓ (ขุดคู-ยกร่อง) เนื้อที่ ๙๘ ไร่ (๑,๒๒๘.๕ ไร่)

๔) เกษตรกรได้รับการพัฒนาพื้นที่โดยการก่อสร้างและซ่อมแซมเส้นทางลำเลียง จำนวน ๑๗.๘๖ กิโลเมตร

๕) เกษตรกรได้รับการพัฒนาพื้นที่โดยการไถเตรียมพื้นที่นาไร่เพื่อปลูกข้าว เนื้อที่ ๑๐๐ ไร่ จำนวน ๑๖ ไร่ (๑๐๐ ไร่)

๖) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยการปลูกหญ้าแฝกบนขอบถนน ไหล่ทาง ริมคลอง สาธารณะ จำนวน ๓,๒๒๐,๐๐๐ กกล้า

๓.๒ อบรมหลักสูตร

๑) เกษตรกรได้รับการอบรมการปรับปรุงดินเพื่อปลูกข้าว จำนวน ๔๖ ราย

๒) เกษตรกรได้รับการอบรมการปลูกพืชผัก พืชไร่ และไม้ผลผสมผสานในพื้นที่ดินเปรี้ยวจัดที่มีการขุดคูยกร่อง จำนวน ๑๗ ราย

๓) เกษตรกรได้รับการอบรมปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ดินพรุ จำนวน ๕๘ ราย

๔) เกษตรกรได้รับการอบรมการปลูกข้าวคุณภาพ จำนวน ๔๖ ราย

๕) เกษตรกรได้รับการอบรมการเลี้ยงสัตว์ปีก จำนวน ๒๐ ราย

๖) เกษตรกรได้รับการอบรมการทอผ้าฝ้าย-ไหม เพื่อพัฒนาทักษะ การทอผ้าฝ้าย-ไหม จำนวน ๖๑ ราย

๓.๓ การสาธิตในพื้นที่

๑) สาธิตการทำ/การใช้ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๒๕ ราย

๒) สาธิตการใช้ปุ๋ยพืชสด จำนวน ๑๐ ราย

๓) สาธิตการใช้วัสดุปูนเพื่อปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด (ปูนขาว โดโลไมท์ หินปูนฝุ่น) จำนวน ๘๐ ราย

- ๔) สาธิตการให้น้ำระบบท่อ เพื่อให้มีน้ำใช้ในแปลงเกษตรและสะดวกรวดเร็ว จำนวน ๑ ราย
- ๕) สาธิตการเพาะเห็ดในถุงพลาสติก เพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ๑๐ ราย
- ๖) สาธิตการเพาะเห็ดฟางกองเตี้ยในตะกร้า ๑ ราย
- ๗) สาธิตการเพาะเห็ดฟางกองเตี้ย ๓ ราย

๓.๔ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

- ๑) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนวัสดุปรับปรุงบำรุงดิน (ปุณขาว โดโลไมท์ หินปูนฝุ่น ปุ๋ยหมัก พืชปุ๋ยสด) ให้แก่เกษตรกรเพื่อใช้ปรับปรุงดินเปรี้ยวจัด และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินสำหรับใช้ในแปลงเกษตร ปลูกพืชผัก พืชไร่ ไม้ผล แก่เกษตรกร จำนวน ๘๖ ครัวเรือน
- ๒) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก เพื่อส่งเสริมการปลูกพืชผักบริโภคในครัวเรือน ปลอดภัยจากสารพิษ และจำหน่ายสร้างรายได้ในครัวเรือน ให้แก่เกษตรกร จำนวน ๒๔ ครัวเรือน
- ๓) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนพันธุ์พืช (กิ่งพันธุ์ ฝรั่ง มะนาว มะพร้าว ส้มโอ) เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่บริเวณบ้าน และพื้นที่แปลงเกษตร ให้แก่เกษตรกร จำนวน ๑๕ ครัวเรือน
- ๔) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนพันธุ์ปลา (ปลานิล ปลาดุก ปลาตะเพียน ปลาหมอ) พร้อมทั้งสนับสนุนอาหารปลาขนาดเล็กเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงปลาในกระชังและบ่อดิน ให้แก่เกษตรกร จำนวน ๑๒ ครัวเรือน
- ๕) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนพันธุ์สัตว์ (ไก่ แพะ เป็ด กบ) พร้อมทั้งสนับสนุนอาหารไก่เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ให้แก่เกษตรกร จำนวน ๒๐ ครัวเรือน

๓.๕ การศึกษาดูงาน

- ๑) เกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพซึ่งเป็นเกษตรกรของศูนย์เรียนรู้และเกษตรกรตัวอย่าง โดยการศึกษาดูงานในพื้นที่ของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในต่างจังหวัด (พัทลุง ตรัง สงขลา) จำนวน ๑ ราย
- ๒) เกษตรกรได้รับการศึกษาดูงานของเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จภายในจังหวัดนราธิวาส จำนวน ๔๓ ราย

๔. ผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๘

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกชุมบก เพื่อส่งเสริมพัฒนาอาชีพทางการเกษตร เพิ่มศักยภาพให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาพื้นที่เกษตรของตนเอง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยมีผลการดำเนินงานปีงบประมาณ ๒๕๖๘ ดังนี้

๔.๑ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- ๑) เกษตรกรได้รับการพัฒนาโดยการขุดคู-ยกร่อง เนื้อที่ ๑๑๕ ไร่ จำนวน ๒๓ ราย
- ๒) ก่อสร้างและซ่อมแซมเส้นทางลำเลียง เพื่อเป็นเส้นทางสัญจรและลำเลียงผลผลิตทางการเกษตร ระยะทาง ๘๖๖ เมตร
- ๒) รณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก เพื่อใช้ในการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน จำนวน ๘๒,๐๐๐ กิ่ง

๔.๒ อบรมหลักสูตร

การปรับปรุงดินเปรี้ยวจัดเพื่อปลูกพืชผัก พืชไร่ จำนวน ๖ ราย

๔.๓ การสาธิตในพื้นที่

- เกษตรกรได้รับการสาธิตการปรับปรุงบำรุงดินโดยการสาธิตการทำปุ๋ยหมักน้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๖ ราย

๔.๔ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

๑) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผัก อาทิ ข้าวโพดหวานไฮบริดส์ ผักบุ้งจีน แดงกวาง ถั่วฝักยาว จำนวน ๒ ครั้วเรือน

๒) เกษตรกรได้รับการสนับสนุนวัสดุปรับปรุงบำรุงดิน (ปุณขาว โดโลไมท์ หินปูนฝุ่น) จำนวน ๘ ครั้วเรือน

๔.๕ การศึกษาดูงาน

- เกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพซึ่งเป็นเกษตรกรศูนย์เรียนรู้และเกษตรกรตัวอย่างในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ โดยการศึกษาดูงานในพื้นที่ของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในต่างจังหวัด จำนวน ๑ ราย

๕. สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๕.๑ การประกอบอาชีพ โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกชุมบก มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๑๐๑ ครัวเรือน ประชากรมีการประกอบอาชีพแบ่งเป็น อาชีพภาคการเกษตร จำนวน ๗๐ ครัวเรือน (๖๙.๓๐%) และอาชีพนอกภาคการเกษตร จำนวน ๓๑ ครัวเรือน (๓๑.๗๐%) โดยมีการประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด รองลงมาประกอบอาชีพรับราชการ/ลูกจ้างของรัฐ และค้าขาย

๕.๒ รายได้ประชากร จากการสำรวจข้อมูลรายได้เฉลี่ยประชากรโครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกชุมบก (๑๐๑ ครัวเรือน) ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ในปี ๒๕๖๘ พบว่า ประชากรมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ ๑๓๖,๖๓๔ บาท/ครัวเรือน/ปี ซึ่งมีประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ย จำนวน ๔๔ ครัวเรือน (๔๓.๕๖%) และมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ย จำนวน ๕๗ ครัวเรือน (๕๖.๔๔%) ส่วนประชากรที่มีการประกอบอาชีพเกษตรเป็นอาชีพหลักมีรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย ๑๐๕,๗๑๔ บาท/ครัวเรือน/ปี

๕.๓ กลุ่มอาชีพ จากการสำรวจข้อมูลกลุ่มอาชีพในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกชุมบก ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ในปี ๒๕๖๘ พบว่า มีกลุ่มอาชีพ จำนวน ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) กลุ่มทอผ้า จำนวน ๖๑ ราย ๒) กลุ่มทำนา จำนวน ๔๖ ราย ๓) กลุ่มทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๔๖ ราย

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกชุมบก มีเนื้อที่ทั้งหมด ๓,๗๗๙ ไร่ โดยแบ่งเป็น ๑) พื้นที่ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร จำนวน ๒,๗๙๗ ไร่ ได้แก่ พืชผัก/ไม้ผลผสมผสาน ๑,๐๑๒ ไร่ ปาล์มน้ำมัน ๘๒๖ ไร่ นาข้าว ๔๙๔ ไร่ ยางพารา ๓๘๔ ไร่ ทุ่งหญ้าอาหารสัตว์ ๕๐ ไร่ และแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ ๓๑ ไร่ ๒) พื้นที่ทิ้งร้าง/สามารถใช้ประโยชน์ได้ ได้แก่ พื้นที่ลุ่ม ๔๖๐ ไร่ นาร้าง ๒๕๗ ไร่ และ ๓) พื้นที่สาธารณประโยชน์ ได้แก่ แหล่งน้ำ ๑๑๐ ไร่ ชุมชน/สถานที่ราชการ ๙๗ ไร่

